

Suomen valtion tarjous Palokin vesivoimalaitoksen lunastamisesta 2026

440/00.02.01.00.00/2026

Kaupunginhallitus 26.10.2026 § 298

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy hanke nimeltä ”Matkailu- ja luontohanke Palokin koskien patojen purku”. Palokin vesivoimalaitoksen omistaa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy. Asia on saanut runsaasti julkisuutta ja kansalaiskeskustelu on ollut vilkasta. Heinäveden Palokin koskien padon purkamisen ja koskien ennallistamisen tavoite on elvyttää uhanalaisia vaelluskalakantoja.

Kiteen kaupunki on yksi osakas Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ssä ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ssä. Kaupungin omistusosuudet yhtiöissä ovat (PKS) 4 % ja (PKEH) 8,31 %. Kaupunki käyttää omistajavaltaansa omistusosuksiensa mukaisessa suhteessa yhtiökokouksissa. Kaupunki voi esittää edustajiaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitukseen ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvostoon yhtiöiden yhtiökokouksissa. Yhtiökokoukset päättävät lopulta Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksen ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvoston jäsenet. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvosto puolestaan valitsee Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallituksen.

Teknisesti Palokin vesivoimalaitoksen kaupassa olisi kyse liiketoimintakaupasta, jossa Palokin vesivoimalaitos vaihtaisi omistajaa. Palokin mahdollisessa kaupassa päätöksentekovalta on osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksella. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitus puolestaan päättää siitä, mikä on Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n näkemys Palokin vesivoimalaitokseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana omistajana. Yhtiöiden hallitukset tekevät päätöksensä itsenäisesti osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiöiden edun mukaisesti. Kiteen kaupunki yksittäisenä osakkeenomistajana ei voi, eivätkä kaikki osakkeenomistajat yhdessäkään voi, tehdä yhtiöiden hallitusten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Kaupunki voi ainoastaan esittää oman näkemyksensä ja suosituksensa siitä, miten kaupungin käsityksen mukaan hallitusten olisi perusteltua toimia ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

Valtioneuvoston kanslia on jättänyt 16.6.2026 päivitetyn tarjouksen Palokin vesivoimalaitoksen lunastamiseksi. Tarjous on toimitettu sekä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle että osakkeenomistajille. Tarjouksen sisällön pääkohdat ovat (suorat lainaukset valtion tarjouksesta):

Valtion tarjous: Tytäryhtiömalli

- Vähimmäislunastushinta 40 milj. € (velaton arvo). Selvitysvaiheen jälkeen 2–3 puolueettoman pankkiiriliikkeen arvonmääritys perustuen vesivoimalan käypään arvoon (lunastushinta aina vähintään 40 milj. € arvonmäärityksestä riippumatta).
- Valtio maksaa heti kaupanteon yhteydessä 10 milj. € ennakkomaksun. Loput vähintään 30 milj. € valtio maksaa selvitysvaiheen päätyttyä.
- Yhtiöittämisen yhteydessä valtio saa 10 % omistusosuuden sekä hallituspaikan tytäryhtiöstä.

- PKS omistaa ja ajaa vesilaitoksen tuotantoa normaalisti selvitysvaiheen ajan. Selvitysvaiheen voitonjako tytäryhtiön omistuosuuksien suhteessa.
- Malli olisi PKS:lle todennäköisesti verotehokas (käyttöomaisuusosakkeiden myynti).
- Mikäli purku ei olisi toteutettavissa, PKS:lle jää 3 milj. € korvaus ennakkomaksusta.

Valtion vaihtoehtoinen tarjous: Suora kauppa

- Lunastushinta 30 milj. € edellyttäen, että kauppa toteutetaan v.2026 aikana.
- Tarjoaa PKS:lle nopean ratkaisun.
- Valtio tarjoaa vesivoimalaa vuokrattavaksi selvitysvaiheen ajaksi.
- Mallissa PKS joutuisi maksamaan myyntivoitosta veron.
- Mikäli purku ei olisi toteutettavissa, voimalaitos saattaa tulla myyntiin.

Tytäryhtiömallissa Palokin vesivoimalaitos kaikkine toimintoineen ja omaisuuserineen siirtyisi perustettavaan tytäryhtiöön, josta valtio omistaisi 10 % ja Pohjois-Karjalan Sähkö Oy 90 %. Mikäli selvitysvaiheen jälkeen päädytään siihen, että Palokin vesivoimalaitos on purettavissa, valtio ostaisi Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n omistaman 90 %:n osuuden perustetusta tytäryhtiöstä. Tämän jälkeen koko Palokin vesivoimalaitos toimintoineen olisi valtion omistuksessa. Tytäryhtiömallissa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n saama kauppahinta Palokin vesivoimalaitoksesta on aina vähintään 40 miljoonaa euroa (pohjahinta). Mikäli selvitysvaiheen jälkeen puolueettomissa arvomäärityksissä päädyttäisiin tätä korkeampaan hintaan, kauppahinta olisi näiden arvonnäytysten perusteella määräytyvä hinta.

Kiteen kaupungin saamat osinkotulot Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ltä ovat kaupungintalouden näkökulmasta merkittäviä ollen vuosittain noin 400 000 euroa. Palokin vesivoimalaitoksella on merkitystä Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n sähköntuotannossa, minkä vuoksi voimalaitosta koskevilla ratkaisulla on vaikutusta myös yhtiön tulokseen ja omistajille maksettaviin osinkoihin. Palokin vesivoimalaitosta koskevaa ratkaisua on tämän vuoksi arvioitava Kiteen kaupungin näkökulmasta erityisesti kaupungin omistaja-arvon ja osinkotulojen turvaamisen kannalta.

Toimivalta:

Hallintosääntö § 11 kaupunginhallitus ohjaa kuntayhtymissä, osakeyhtiöissä, säätiöissä ja yhdistyksissä toimivia kaupungin edustajia.

Valmistelija: vs hallintopäällikkö Rosa Pakarinen, puh. 040 105 1050, rosa.pakarinen@kitee.fi

Esittelijä: kaupunginjohtaja Pekka Hirvonen, puh. 040 105 1001, pekka.hirvonen@kitee.fi

Päätösehdotus

Päätösehdotus annetaan kokouksessa.

Päätös

Esittelijä teki kokouksessa seuraavan päätösehdotuksen:
Kaupunginhallitus päättää

- että Suomen valtion jättämä tarjous tytäryhtiömallilla toteutettuna, ja vähintään 40 miljoonan euron lunastushinnalla on perusteltu ja hyväksyttävä;
- esittää, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitus arvioi valtion tarjouksen hyväksymistä myönteisesti;
- katsoa, että Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n on Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana osakkeenomistajana perusteltua tukea valtion tarjouksen hyväksymistä;
- evästä Kiteen kaupungin mandaatilla toimivia Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallituksen jäseniä huomioimaan kaupungin kannan asiassa.

Keskustelun aikana Sinikka Musikka teki muutetun päätösehdotuksen seuraavasti:

- Kiteen kaupunginhallitus päättää Suomen valtion tarjous tytäryhtiömallilla toteutettuna Palokin vesivoimalaitoksesta vähintään 40 miljoonan euron hinnalla ei ole riittävä.
- Kiteen kaupunginhallitus esittää, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitus suhtautuu valtion tarjoukseen kielteisesti.
- Kiteen kaupunginhallitus katsoo myös, että Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy, Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana osakkeenomistajana hylkää tarjouksen.

Kari Pennanen ja Sari Rouvinen kannattivat Sinikka Musikan vastaehdotusta.

Koska keskustelun kuluessa oli tehty päätösehdotuksesta poikkeava ja kannatettu vastaesitys, puheenjohtaja päätti, että suoritetaan nimenhuutoäänestys. Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta, vastaavat "JAA" ja vastaehdotusta kannattavat vastaavat "EI".

"JAA"-ääniä annettiin 5 ja "EI"-ääniä annettiin 4. Äänestyksen tuloksena 5-4 kaupunginhallitus päätti hyväksyä esittelijän tekemän pohjaehdotuksen ja se jäi kaupunginhallituksen päätökseksi.

Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

Sinikka Musikka, Paula Tolvanen, Sari Rouvinen ja Kari Pennanen jättivät päätökseen eriävän mielipiteen, joka oli perusteluiltaan saman sisältöinen kuin vastaehdotus.

Merkintä: kokouksessa pidettiin tauko klo 18:10 - 18:26.